

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 14 grudnia 2015 r.

Poz. 3964

UCHWAŁA NR XV/108/2015 RADY MIEJSKIEJ W PIŃCZOWIE

z dnia 2 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Pińczów na lata 2016 – 2032

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6, art. 7 ust. 1 pkt. 1) i 5) ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015r., poz. 1515, ze zm.), Rada Miejska w Pińczowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Pińczów na lata 2016 – 2032, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XVII/144/11 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Pińczów na lata 2011-2015 z perspektywą do 2032r.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Pińczów

§ 4. Uchwała podlega opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od opublikowania.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Pińczowie

Jan Radkiewicz

Załącznik do Uchwały Nr XV/108/2015
Rady Miejskiej w Pińczowie
z dnia 2 grudnia 2015 r.

**PROGRAM
USUWANIA I UNIESZKODLIWIANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA
MIASTA I GMINY PIŃCZÓW
NA LATA 2016 – 2032**

Pińczów 2015 r.

Spis Treści:

1.	WSTĘP.....	3
2.	CELE „PROGRAMU.....	3
3.	AZBEST - WIADOMOŚCI OGÓLE.....	4
4.	PRAWNE ASPEKTY UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	7
5.	OBOWIAZKI I POZWOLENIA W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	9
6.	INFORMACJE O ILOSCI WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE PIŃCZÓW.....	12
7.	FINANSOWANIE PROGRAMU	14
8.	FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	14
9.	PODSUMOWANIE	15

1. WSTĘP

Problem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest powinien być podjęty na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym. Koordynacja działań w tym zakresie na poszczególnych poziomach zarządzania ma pozwolić na dokonanie zintegrowanej oceny skali zagrożenia azbestem oraz przyczynić się do rozpoczęcia procesu likwidacji materiałów azbestowych z zachowaniem zasady minimalizacji odpadów oraz ich bezpiecznego składowania.

Działania programowe, jak i te dotyczące samego postępowania z azbestem należącym do grupy odpadów niebezpiecznych, wynikają z procedur ustawowych będących wynikiem dostosowania prawa dotychczas obowiązującego w Polsce do wymogów UE. Przepisy obowiązujące w kraju w sposób szczególny obligują samorządy wszystkich szczebli do uczestnictwa w tym procesie, dla zapewnienia ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska naturalnego zgodnie z konstytucją i zasadą zrównoważonego rozwoju.

Największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest występuje w starszych obiektach mieszkalnych oraz inwentarskich stanowiących własność mieszkańców gminy. Główne działania należy więc kierować do właścicieli tych obiektów, co jest zgodne z zapisami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Zgodnie z „Programem ...” zadania Gminy powinny koncentrować się w szczególności na zapewnieniu wywozu odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów niebezpiecznych lub zapewnieniu ich dostarczenia do przewoźnego urządzenia przetwarzania odpadów zawierających azbest.

2. CEL PROGRAMU

Celem programu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest na terenie miasta i gminy Pińczów jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie a poprzez te działania poprawa stanu środowiska w Gminie Pińczów. Wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest jest dopuszczone w istniejących obiektach nie dłużej niż do roku 2032. Dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest wykonanie szeregu zamierzonych czynności, będących programem zadań i prac przyjętych do realizacji w określonym czasie, a w szczególności:

- instruktaż z zakresu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest dla osób fizycznych, prawnych, jednostek organizacyjnych, na których ciążyą określone obowiązki z tytułu posiadania obiektów zawierających materiały azbestowe oraz z tytułu wytwarzania, w wyniku remontów, odpadów zawierających azbest,
- identyfikację możliwości wsparcia finansowego przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu.
- przedstawienie oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko naturalne
- podniesienie świadomości społecznej odnośnie zagrożeń spowodowanych przez wyroby zawierające azbest

- zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz z wynikającymi z nich procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest
- określenie harmonogramu zadań oraz oszacowanie kosztów likwidacji wyrobów azbestowych.

-

3. AZBEST – WIADOMOŚCI OGÓLNE

Występowanie w przyrodzie i właściwości azbestu

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali. W zależności z jakim metalem krzemiany tworzą związek wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Najgroźniejszy jest azbest niebieski (krocidolit). Największe zastosowanie przemysłowe ma azbest biały (chryzotyl), następnie azbest niebieski oraz brązowy (amosyt).

Pod względem mineralogicznym rozróżnia się dwie grupy azbestów:

- grupę serpentynów (chryzotyli)
- grupę azbestów amfibolowych

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można również podzielić – w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa ważącego – na:

- miękkie (łamliwe, kruche)
- twarde (niekruche, sztywne)

Wyroby miękkie o gęstości $<1000 \text{ kg/m}^3$. Charakteryzują się dużym procentowym udziałem azbestu. Łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestowego. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty). Narażeni na oddziaływanie ich pyłów są pracownicy wykonujący remonty izolacji lub uszczelnienia urządzeń z udziałem azbestu.

Wyroby miękkie to m.in.

- sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu (lub wykonane z samego azbestu),
- płyty i uszczelki kinkieryt (typu Gambit, Polonit), stosowane w ciepłownictwie na łączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą,
- płaszcze azbestowo-gipsowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie,
- płyty i tektury miękkie (stosowane w izolacjach ognioochronnych),
- płyty ognioochronne typu "PYRAL" produkcji czechosłowackiej lub "SOKALIT" produkcji NRD, zawierające ok. 30 – 50 % azbestu (służą do okładzin ognioochronnych konstrukcji budynków oraz jako sufity podwieszane o podwyższonej odporności na ogień, także jako materiał do kłap przeciwpożarowych i przeciwdymnych),
- natryski azbestowe na konstrukcje stalowe zastosowane jako ognioochronne zabezpieczenie stalowej konstrukcji budynków o tzw. konstrukcji niesztywnej.

Wyroby twarde o gęstości $>1000 \text{ kg/m}^3$. Są to najpowszechniej występujące w krajowym budownictwie wyroby zawierające azbest. Charakteryzują się dużym stopniem zwięzłości, dużym udziałem spoiwa (najczęściej jest nim cement), niską procentową zawartością azbestu (ok. 5 % w płytach płaskich lignocementowych modyfikowanych, 12 –

13 % w płytach płaskich i falistych azbestowo-cementowych i ok. 20% w rurach azbestowo-cementowych). W przeciwieństwie do wyrobów miękkich, przez długi okres pozostają wyrobami emitującymi małe ilości pyłu azbestu. Można je więc uważać za mniej groźne w użytkowaniu oraz podczas prac remontowych od wyrobów miękkich. Mniej groźne są też ich odpady. Emisja pyłu azbestu może powstawać podczas uszkodzeń mechanicznych np. przy piłowaniu lub szlifowaniu szybkoobrotowymi narzędziami elektrycznymi, niewyposażonymi w miejscowe odciągi pyłu. Do emisji pyłu dochodzi także w trakcie trwania destrukcji np. emitują go stare płyty pokryć dachowych azbestowo-cementowych o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej. Wówczas zanieczyszczony jest też grunt w bezpośrednim sąsiedztwie rynny odprowadzającej wodę opadową.

Wyroby twarde to m.in.:

- płyty azbestowo – cementowe faliste
- płyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane,
- płyty azbestowo-cementowe KARO
- płyty warstwowe PW3/A i podobne
- rury azbestowo-cementowe
- łącza, listwy, gąsiorzy wykonane azbestocementu,
- płaszcze azbestowo-cementowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie.

Zastosowanie azbestu

Dzięki od dawna znanym właściwościom: wysokiej wytrzymałości mechanicznej, odporności na agresywne środowisko chemiczne oraz odporności na wysoką temperaturę, azbest zyskał szeroką popularność i szerokie zastosowanie w gospodarce światowej. Dotyczy to w szczególności trzech minerałów: powszechnie stosowany chryzotyl, w mniejszym stopniu wykorzystywany krokidolit i jeszcze rzadziej stosowany amozyt.

Wyroby azbestowe szczególnie powszechnie wykorzystywano w kilku dziedzinach gospodarki:

Budownictwo: Azbest stosowano w wyrobach budowlanych powszechnego użycia: eternit, czyli płyty faliste azbestowo-cementowe o zawartości 10-13% azbestu do pokryć dachowych, płyty prasowane-płaskie o zbliżonej zawartości azbestu, płyty KARO- dachowe pokrycia lub elewacje, rury azbestowo-cementowe wysokociśnieniowe, kanalizacyjne, stosowane także jako przewody wentylacyjne i dymowo-spalinowe (zawartość azbestu ok.22%), krysztalki azbestowo-cementowe oraz elementy wielkowymiarowe, stosowane w budownictwie ogólnym i przemysłowym (płyty azbestowo-cementowe płaskie wykorzystywane w lekkich przegrodach ścian warstwowych i wbudowane w płyty warstwowe prefabrykowane-PW3/A,PŻ/3W i PŻ 3/A/S).

Azbest mógł być stosowany wszędzie tam, gdzie potrzebna była podwyższona odporność ogniowa i zabezpieczenia ogniochronne elementów narażonych lub potencjalnie narażonych na wysoką temperaturę (klapy przeciwpożarowe, ciągi telekomunikacyjne, tablice rozdzielcze elektryczne, węzły ciepłownicze, obudowa klatek schodowych, przejścia kabli elektrycznych, przewodów ciepłowniczych i wentylacyjnych między stropami, zabezpieczenia elementów stropowych i ściennych strychów, piwnic, dróg ewakuacyjnych, konstrukcji stalowych). Azbest stosowano także w tkaninach wygłuszających hałas. Wyroby z azbestem projektanci dobierali indywidualnie do obiektów, z uwzględnieniem wymagań przeciwpożarowych.

Energetyka: Azbest stosowano w elektrociepłowniach i elektrowniach, w obmurzach kotłów (jako izolacje termiczne w formie sznurów i tektur na uszczelnieniach dylatacji podgrzewaczy powietrza) a także w uszczelnieniach urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w zaworach, wymiennikach ciepła, w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowo-gipsowe).

Wyroby zawierające azbest umiejscowione są w:

- kominach o dużej wysokości (dylatacje wypełnione sznurem azbestowym)
- chłodniach kominowych (pyły azbestowo-cementowe w raszalnیکach i obudowie wewnętrznej chłodni),
- chłodniach wentylatorowych (w obudowie wewnętrznej chłodni)
- rurach odprowadzających parę, raszalnیکach itp.(w formie izolacji cieplnej ze sznura azbestowego)

Transport: Azbest stosowano do izolacji termoizolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, tramwajach, wagonach, metrze (maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielczych, elektrycznych), w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowice, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych – sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest w kolejnictwie, w przemyśle lotniczym i stoczniowym, np. w statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień, wymagających zwiększonej odporności na wysoką temperaturę.

Przemysł chemiczny: z azbestu wykonane są przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru.

Wpływ azbestu na organizm ludzki

Chorobotwórcze działanie azbestu spowodowane jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu.

Jeżeli w powietrzu, którym oddychamy znajdują się włókna azbestu, to gromadzą się one i zalegają w płucach. Włókna małych rozmiarów, niewidoczne gołym okiem, wnikają głębiej do układu oddechowego (do płuc).

W narażeniu na pył azbestu wyróżnia się:

- ekspozycję zawodową – związaną z pracą w warunkach narażenia na pył azbestu
- ekspozycję para zawodową – dotyczy mieszkańców sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- ekspozycję środowiskową – związaną występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Różnią się one w sposób istotny wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, długością trwania narażenia, a co za tym idzie skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia określonych nowotworów złośliwych.

Narażenie na pył azbestu może być przyczyną następujących chorób:

- pylicy azbestowej (azbestozy),
- łagodnych zmian opłucnowych,
- raka płuc,
- międzybłoniaka opłucnej.

Zanieczyszczenie środowiska azbestem

Źródła zanieczyszczenia środowiska azbestem:

Źródła naturalne:

- zanieczyszczenia skorupy ziemskiej,
- zanieczyszczenia złóż:
 - węgla kamiennego,
 - talku,
 - rud miedzi,
 - kamienia budowlanego,
- zwiertzenie skał mineralnych,

Przetwórstwo azbestu:

- eksploatacja złóż,
- produkcja wyrobów azbestu,
- odpady produkcyjne.

Eksploatacja wyrobów zawierających azbest:

- tarcz ciernych,
- tarcz hamulcowych,
- obróbka mechaniczna,
- prace remontowe i izolacyjne,

Jedynym sposobem oczyszczania powietrza są opady atmosferyczne.

Dyrektywa 87/217/EWG w sprawie zapobiegania i zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska azbestem - wprowadza obowiązek zapobiegania emisji azbestu do powietrza, wody i gleby, poprzez jej zmniejszenie u źródeł. W przypadku odpadów składowanych zaleca takie ich zabezpieczenie aby nie doszło do uwalniania azbestu ze składowiska.

W Polsce zaprzestano od 1985 r. stosowania azbestu krokidolitowego. Od dnia 19 czerwca 1999 r. obowiązuje ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Od 14 maja 2002 r. obowiązuje 30 letni Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Największe zanieczyszczenie pyłem azbestu może nastąpić podczas źle prowadzonych prac remontowych w obiektach zawierających azbest. Dlatego tak bardzo ważne jest przestrzeganie wszelkich procedur określonych w przepisach i zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu.

Zgodnie rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy /Dz. U. Nr 217 poz. 1833/ najwyższe dopuszczalne stężenie pyłów zawierających azbest w środowisku pracy wynosi:

- pyły zawierające azbest oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu
 - pył całkowity 1 mg/m³
 - włókna respirabilne 0,2 włókien w cm³
- pyły zawierające krokidolit
 - pył całkowity 0,5 mg/m³
 - włókna respirabilne 0,2 włókien w cm³

4. PRAWNE ASPEKTY UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 1409 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2009r. Nr 152, poz. 1222, z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013r, poz.21).
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. u. z 2013r, poz. 1232 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2011r. Nr 227, poz. 1367 z późn. zm).

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014r., poz. 1923).
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673).
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009r. Nr 124, poz.1033).
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595).
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2011r. Nr 8, poz. 31).
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2010r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010r. Nr 162 poz. 1089).
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2013r. poz. 24).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2013r. nr 0, poz. 25)

5. OBOWIĄZKI I POZWOLENIA W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników – bezpieczne użytkowania wyrobów zawierających azbest:

- dokonanie przeglądu technicznego obiektów i urządzeń budowlanych lub instalacji przemysłowych wraz z identyfikacją rodzaju azbestu oraz ze sporządzeniem „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”
- przedłożenie wyników inwentaryzacji (jako informacja)
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu,
- podjęcie decyzji o usuwaniu azbestu,
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno – budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest,
- dokonanie wyboru wykonawcy prac prowadzącego zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest (wyłącznie wykonawca prac spełniający wymogi w tym zakresie, wymogi jak dla wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest),
- opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń, w których jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników – usuwanie wyrobów azbestowych:

- identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez uprawnione laboratorium
Do identyfikacji azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach jest obowiązany wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających

- azbest na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium.
- zgłoszenie prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej.
 - uzyskanie od wykonawcy prac pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Obowiązki wykonawcy prac związanych z usuwaniem azbestu oraz postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wykonawcy prac polegających na demontażu elementów azbestowych jako wytwórcy odpadów niebezpiecznych (zgodnie z ww. ustawą o odpadach), przed przystąpieniem do wykonywania prac, zobowiązani są do:

- uzyskania, od właściwego organu ochrony środowiska decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania,
- pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie ochronne,
- opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest. Plan prac zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach,
- przed przystąpieniem do prac, wykonawca jest obowiązany do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy. Zgłoszenie zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach.

Informacje, które powinien zawierać szczegółowy plan prac usuwania wyrobów azbestowych oraz zgłoszenie organowi nadzoru budowlanego i inspektorowi pracy określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2010r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010r. Nr 162 poz. 1089).

Przed przystąpieniem do prac polegających na demontażu elementów zawierających azbest wykonawca jest obowiązany odpowiednio przygotować miejsce prowadzenia prac m.in. poprzez:

- odizolowanie obszaru prac od otoczenia poprzez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska, ogrodzenie terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, przy zastosowaniu odpowiednich osłon,
- umieszczenie w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych "Uwaga! Zagrożenie azbestem" bądź "Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem",

- przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Wszystkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy prowadzić w taki sposób, aby uniemożliwić emisję azbestu do środowiska oraz minimalizować pylenie. W tym celu należy:

- wyroby azbestowe przed ich usunięciem nawilżyć wodą i utrzymywać w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- wyroby (płyty, kształtki, rury) należy demontować w całości, w miarę możliwości unikając destrukcji mechanicznej,
- do prac używać narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy należy prowadzić kontrolny monitoring powietrza,
- codziennie zabezpieczać demontowane wyroby i odpady zawierające azbest i magazynować je na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu,
- usunięte wyroby azbestowe ($>1000 \text{ kg/m}^3$ tj. płyty i części płyt azbestowo-cementowych) pakować w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 2 mm,
- przed opakowaniem pyłu azbestowego, wyroby i odpady wyrobów azbestowych miękkich ($<1000 \text{ kg/m}^3$) należy zestalić przy użyciu cementu,
- opakowania z odpadami powinny być szczelnie zamknięte i oznakowane w sposób trwały.

Po zakończeniu prac polegających na demontażu elementów azbestowych należy oczyścić teren robót i jego otoczenie. Prace porządkowe należy wykonywać starannie stosując metody uniemożliwiające emisję pyłu azbestu do środowiska /przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko skutecznym filtrem lub na mokro/. Po wykonaniu prac wykonawca jest obowiązany do przedstawienia zleceniodawcy /właścicielowi użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości/ pisemnego oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac.

W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

Transport odpadów zawierających azbest

Przedsiębiorca, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest zobowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Do obowiązków przedsiębiorcy prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcącego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania tego typu odpadów. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Składowanie odpadów zawierających azbest.

Odpady zawierające azbest, pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, oznaczone w katalogu odpadów kodami 170601 i 170605 mogą być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Zarządzający składowiskiem przejmuje odpady potwierdzając ten fakt na karcie przekazania odpadu.

Na terenie województwa świętokrzyskiego jest jedno składowisko przyjmujące odpady azbestowe. Znajduje się w miejscowości Dobrów w gminie Tuczępy w powiecie staszowskim.

Zgodnie art. 20 ustawy o odpadach, odpady, które nie mogą być unieszkodliwiane w miejscu powstawania, powinny być przekazane do unieszkodliwiania do najbliższej położonych miejsc.

7. INFORMACJE O ILOŚCI WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE PIŃCZÓW

Na potrzeby niniejszego Programu w celu inwentaryzacji przeprowadzono w 2011 roku spis obiektów pokrytych materiałami zawierającymi azbest. W tym celu zwrócono się do sołtysów o zebranie informacji od mieszkańców wsi. W pozostałych przypadkach informacje uzyskiwano od zarządzających budynkami. Z analizy przedłożonych informacji wynika, że na terenie Miasta i Gminy Pińczów dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych, tj. ok. 95 %, pozostała ilość azbestu występuje w postaci płyt azbestowo – cementowych płaskich typu „KARO” oraz rur wodociągowych. Oprócz eternitu będącego w użytkowaniu, na niektórych posesjach znajdują się złożone resztki pozostałe po wykonaniu pokryć dachowych lub takie, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Najwięcej pokryć dachowych zawierających azbest znajduje się na budynkach gospodarczych (stodoły, obory). Obiekty użyteczności publicznej to szkoła podstawowa i remiza strażackie.

Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych do Burmistrza Miasta i Gminy Pińczów wynika, że na dzień 01.08.2011r. – na terenie Miasta i Gminy Pińczów było 259 401m² okryć dachowych zawierających azbest i 1,5 kmb rur azbestowych.

Zestawienie pokryć dachowych wyrobami zawierającymi azbest przedstawia się następująco:

Lp.	Rodzaj obiektu	m ²	Mg
1.	Budynki mieszkalne	63 550	699,05
2.	Budynki gospodarcze	143 555	1 579,11
3.	Garaże	50 861	559,47
4.	Obiekty użyteczności publicznej	1 435	15,78

Do obliczenia masy wyrobów wyrażonej w Mg przyjęto średnią masę płyt azbestowo – cementowych wynoszącą 11kg. Podstawą do przyjęcia takiego przelicznika jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” – 2002r. (tablica nr 7).

6.1. Zaktualizowane dane dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Pińczów

W związku z funkcjonowaniem od 2011r. Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta i gminy Pińczów na lata 2011 – 2015 z perspektywą do 2032 przyjętego uchwałą Nr XVII/143/11 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 30 listopada 2011 r., częściowo usunięto wyroby zawierające azbest. Aktualne zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest przedstawia się następująco:

Lp.	Rodzaj obiektu	m ²	Mg
1.	Budynki mieszkalne	55 841	614,25
2.	Budynki gospodarcze	136 518	1 501,70
3.	Garaże	49 522	544,74
4.	Obiekty użyteczności publicznej	1 109	12,20

W trakcie prac związanych z usuwaniem okazywało się zwykle, że wielkości podawane przez mieszkańców do inwentaryzacji były niedoszacowane o 10 -20 %, w niektórych przypadkach okazywało się, że problemem są płyty faliste azbestowo - cementowe (eternit) zalegające, które zostały dawno usunięte i złożone lub kupione były w nadmiarze. W związku z usuwaniem wyrobów zawierających azbest przez osoby indywidualne i zakłady przemysłowe wskazane jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji tych wyrobów w najbliższych latach.

7. FINANSOWANIE PROGRAMU

Skuteczna realizacja „Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta i gminy Pińczów” wiąże się z koniecznością poniesienia znacznych nakładów finansowych. Konieczne jest zatem pozyskanie jak największego wsparcia finansowego z dostępnych źródeł. Źródłami finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest są:

- środki własne inwestorów prywatnych,
- środki funduszy ochrony środowiska (Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej),
- środki pomocowe Unii Europejskiej,
- środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- środki budżetowe gminy.

Z analizy rynku wynika że dofinansowanie bezpośrednio osób fizycznych wiąże się z bardzo wysokimi kosztami jednostkowymi. Stosunkowo wysoka cena wiązała się z małą ilością usuwanych wyrobów i w związku z tym wyższymi kosztami dla przedsiębiorców. Natomiast po postępowaniach prowadzonych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych przez gminę, jednostkowy koszt całkowity był dużo niższy. Wskazuje to jednoznacznie, że rozwiązaniem korzystniejszym zarówno dla gminy jak i mieszkańców jest wybór przedsiębiorcy w drodze postępowania w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych.

8. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Teren miasta i gminy Pińczów ze względu na bogactwo przyrodnicze i krajobrazowe został objęty różnymi formami ochrony przyrody, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 627 ze zm.). Na obszarze gminy Pińczów znajdują się:

- Szaniecki Park Krajobrazowy, dla którego warunki ochrony określa Uchwała Nr XLIX/875/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. w sprawie utworzenia Szanieckiego Parku Krajobrazowego
- Nadnidziański Park Krajobrazowy, dla którego warunki ochrony określa Uchwała Nr XLIX/874/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. w sprawie utworzenia Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego
- Kozubowski Park Krajobrazowy, dla którego warunki ochrony określa Uchwała Nr XLIX/876/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. w sprawie utworzenia Kozubowskiego Parku Krajobrazowego
- Nadnidziański Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego warunki ochrony określa Uchwała Nr XLIX/882/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Nadnidziańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Kozubowski Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego warunki ochrony określa Uchwała Nr XLIX/884/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Kozubowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

- Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego warunki ochrony określa Uchwała Nr XLIX/883/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. w sprawie Szanieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Ostoja Nidziańska” PLH 260003, „Ostoja Kozubowska” PLH 260029 i „Ostoja Stawiany” PLH 260033
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Nidy” PLB 26001
- Rezerваты przyrody: „Skowronno”, „Pieczyńska”, „Grabowiec”, „Krzyżanowice”, „Polana Polichno”, „Skotniki Górne”, „Winiary Zagojskie”
- 16 pomników przyrody.

9. PODSUMOWANIE

Od 14 maja 2002 r. obowiązuje w Polsce 30 letni „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Dokument powstał w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki z dnia 19 czerwca 1997 r. oraz ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Cele tego Programu są zachowane w „Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”.

W celu zwiększenia tempa usuwania wyrobów zawierających azbest szczególnie na terenach wiejskich Program ten wprowadził możliwość usuwania tych wyrobów z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm, pod warunkiem, że osoby usuwające wyroby azbestowe zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponować środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu, a prace te będą wykonywać incydentalnie.

Potrzeba opracowania „Programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Pińczów” została podyktowana koniecznością wsparcia działań polegających na likwidacji, znajdujących się na terenie gminy, znacznych ilości wyrobów zawierających azbest.

Należy mieć na uwadze fakt, że, pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu, będzie on elementem struktury wielu obiektów jeszcze przez wieloletnia. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza. Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zasadniczym celem uchwalenia „Programu” jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia mieszkańców gminy oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie. W programie opisano zagrożenia ze strony azbestu, odpowiadające przepisom prawa instrukcje postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, cele programu oraz zasady finansowania. Pomoc finansowa ma na celu zachęcenie do podejmowania tego rodzaju działań oraz zmniejszenie ryzyka związanego z nieprawidłowym ich wykonaniem.

Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu, a także w istotny sposób zwiększy ilość unieszkodliwianych zgodnie z prawem odpadów azbestowych.